

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 615/2022-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou AS Legal s. r. o., Hlučinska 1, Bratislava, IČO 36 857 688, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 17C/31/2018 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 17C/31/2018 **bolo porušené** právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava I **p r i k a z u j e** v konaní sp. zn. 17C/31/2018 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **1 500 eur**, ktoré **je** mu Okresný súd Bratislava I **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bratislava I **je p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **632,11 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Uznesením č. k. IV. ÚS 615/2022-15 z 29. novembra 2022 prijal ústavný súd v celom rozsahu na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa doručенú ústavnému súdu 2. novembra 2022. V predmetnej ústavnej sťažnosti sa sťažovateľ domáha vyslovenia porušenia základného práva na

prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“). Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznal sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie 6 000 eur a náhradu trov konania.

2. Uvedené uznesenie bolo prijaté vo IV. senáte ústavného súdu zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duřu a Ivana Fiačana (sudca spravodajca). Po prijatí Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na rok 2023 (ďalej len „rozvrh práce“, dostupný na webovom sídle ústavného súdu) sa sudca spravodajca Ivan Fiačan od 1. januára 2023 stal členom III. senátu ústavného súdu. V zmysle čl. II bodu 5 a čl. XI bodu 1 rozvrhu práce je preto na rozhodnutie vo veci príslušný III. senát ústavného súdu v zložení uvedenom v záhlaví tohto nálezu.

3. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a zo spisu okresného súdu sp. zn. 17C/31/2018 zistil ústavný súd nasledovný skutkový stav:

4. Sťažovateľ bol rozsudkom Špecializovaného trestného súdu z 21. mája 2015 v plnom rozsahu oslobodený spod obžaloby prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky podľa § 285 Trestného poriadku. O odvolaní prokurátora v neprospech sťažovateľa rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozsudkom zo 4. apríla 2017 tak, že podľa § 321 písm. b) Trestného poriadku napadnutý rozsudok zrušil a podľa § 285 písm. a) Trestného poriadku sťažovateľa oslobodil spod obžaloby, keďže sa ani nestal skutok, pre ktorý bol sťažovateľ trestne stíhaný.

5. Sťažovateľ podal 12. marca 2018 na príslušnom orgáne žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody spôsobenú v trestnom konaní nezákonným rozhodnutím ČVS: PPZ-792/NKA-PK-BA-2014 vyšetrovateľa Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, národnej protikorupčnej jednotky, expozitúry Bratislava, ktorým mu bolo v trestnom konaní vznesené obvinenie pre zločin prijímania úplatku. Listom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky č. k. VI/4 Gc 46/18/1000-6 z 19. júla 2018 bolo sťažovateľovi oznámené, že ním uplatnený nárok nebude uspokojený.

6. Sťažovateľ podal 16. októbra 2018 na okresnom súde žalobu proti Slovenskej republike – Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky, ktorá je prejednávaná v napadnutom konaní. Po doručovaní vzájomných vyjadrení sporových strán bolo prvé pojednávanie vo veci nariadené na 17. september 2019, ktoré sa napokon nekonalo. Celkovo bolo dosiaľ vo veci nariadených 10 pojednávaní, z toho sa však reálne uskutočnili len štyri pojednávania (26. novembra 2019, 20. novembra 2020, 6. augusta 2021, 9. novembra 2022). Pojednávanie bolo v dvoch prípadoch zrušené z dôvodu prevencie šírenia nákazy COVID-19 (20. marca 2020 a 19. marca 2021) a v štyroch prípadoch bolo pojednávanie zrušené z dôvodov na strane zákonného sudcu (17. septembra 2019, 25. júna 2021, 26. novembra 2021, 13. mája 2022). Dôvody na zrušenie nariadených pojednávaní na strane zákonného sudcu buď neboli špecifikované alebo v dvoch prípadoch išlo o plnenie pracovných povinností zákonného sudcu v súvislosti s vedením okresného súdu. Po prijatí dodatku k rozvrhu práce okresného súdu bola vec 18. júla 2022 pridelená novej

zákonnej sudkyňi. Predmetné konanie ku dňu podania ústavnej sťažnosti trvá viac ako 4 roky na prvom stupni, dosiaľ nebolo vo veci rozhodnuté.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Sťažovateľ argumentuje, že za 4 roky vedenia konania nebolo vydané ani prvoinštančné rozhodnutie a ani dokazovanie výraznejším spôsobom nepokročilo, neboli vykonané navrhované svedecké výpovede, zabezpečená lekárska správa a pod. Skutočnosť, že zákonný sudca vykonáva funkciu predsedu či podpredsedu súdu, nemôže ísť na ťarchu sporovej strany a jej práva na dosiahnutie spravodlivého rozhodnutia v primeranej lehote.

8. Z predbežného právneho názoru súdu podľa sťažovateľa vyplynulo, že má v úmysle posudzovať, či si sťažovateľ spôsobil trestné stíhanie vlastnou vinou a či je vinný alebo nevinný zo zločinu prijímania úplatku, a to napriek skutočnosti, že sťažovateľa oslobodil spod obžaloby Špecializovaný trestný súd aj najvyšší súd z dôvodu, že sa ani nestal skutok, pre ktorý bol sťažovateľ trestne stíhaný. Súd tak podľa sťažovateľa zameral svoje dokazovanie na skutočnosti irelevantné pre výsledok civilného konania. Ak by sa príslušný súd náležite oboznámil s judikatúrou predkladanou sťažovateľom, dospel by podľa sťažovateľa k odlišnému právnomu názoru a nezaťažil by konanie priťahmi. V tejto súvislosti sťažovateľ zdôraznil aj to, že opakovane bola dôvodom odročenia pojednávania potreba oboznámiť sa s aktuálnou rozhodovacou praxou súdov, s ktorou by mal byť súd oboznámený.

9. Pri stanovení výšky finančného zadosťučinenia, ktoré sťažovateľ v petite požaduje vo výške 6 000 eur, je potrebné podľa neho prihliadať aj na to, že napriek právoplatnému oslobodeniu spod obžaloby je opätovne vystavovaný v civilnom konaní otázkam týkajúcim sa svojej viny a jej ďalšiemu skúmaniu, čo mu spôsobuje ďalšie zbytočné duševné útrapy.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

10. Predseda okresného súdu sa osobitne k ústavnej sťažnosti nevyjadril, keďže je toho názoru, že spôsob vedenia konania je dostatočne zdôvodnený v súdnom spise v rámci jednotlivých úkonov súdu. Zákonná sudkyňa zdôraznila, že spis jej bol pridelený až 18. júla 2022 a vzhľadom na množstvo pridelených vecí (500 nevybavených a 200 dedičských vecí) po návrate z rodičovskej dovolenky nie je v jej možnostiach sa každému prípadu okamžite venovať. Po preštudovaní spisu nariadila termín pojednávania na 9. november 2022, ktoré bolo odročené na 3. február 2023 pre účely doplnenia dokazovania výsluchom sťažovateľom navrhnutých svedkov.

11. Sťažovateľ v replike konštatoval, že z vyjadrenia okresného súdu nevyplýva žiadna obhajoba postupu okresného súdu z hľadiska jeho odbornosti a hospodárnosti. Uviedol, že terajšia zákonná sudkyňa postupuje vo veci zákonne a s náležitou znalosťou vecí, zbytočné priťahy v konaní spôsobil predchádzajúci zákonný sudca.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

12. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

13. Ústavný súd vo svojej judikatúre pravidelne zdôrazňuje, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K tomu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu, prípadne k nemu môže dôjsť aj iným zákonom predvídaným spôsobom nastoľujúcim právnu istotu (IV. ÚS 469/2020).

14. Pri hodnotení, či došlo k porušeniu predmetných práv, ústavný súd v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva berie do úvahy i) zložitost' veci vrátane povahy sporu a jeho významu pre účastníka konania; ii) správanie účastníka konania a iii) postup súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

15. Predmetom napadnutého konania je nárok sťažovateľa na náhradu škody, ktorá mu mala byť spôsobená nezákonným rozhodnutím vyšetrovateľa v trestnom konaní, ktorým mu bolo vznesené obvinenie pre zločin prijímania úplatku, hoci trestné konanie sa skončilo oslobodením sťažovateľa. Konanie o náhradu škody spôsobenej trestným stíhaním patrí k štandardnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, v tejto oblasti existuje bohatá judikatúra súdov. Napadnuté konanie vo veci sťažovateľa nepovažuje ústavný súd za fakticky či právne osobitne náročné.

16. Sťažovateľ počas celého konania aktívne pristupuje k svojej právnej veci, osobne alebo prostredníctvom svojho právneho zástupcu sa zúčastnil všetkých realizovaných pojednávanií, predkladá vyjadrenia, reaguje na výzvy súdu a nemožno mu pričítať nič, čím by prispel k doterajšej dĺžke konania.

17. Postup okresného súdu v konaní nemožno hodnotiť ako postup bez zbytočných prietáhov. Aj keď dve zrušené pojednávania boli spôsobené objektívnou okolnosťou šírenia nákazy COVID-19, v priebehu konania došlo k zrušeniu štyroch pojednávanií z dôvodov na strane zákonného sudcu, mimo iného aj z dôvodu plnenia iných jeho pracovných povinností. No ani štyri uskutočnené pojednávania nie sú prejavom efektívnej činnosti súdu. Na prvom uskutočnenom pojednávanií, ktoré sa konalo rok po podaní žaloby, boli vykonané listinné dôkazy a súd konanie odročil s cieľom naštudovania si aktuálnej judikatúry v danej veci a ustálenia predbežného právneho posúdenia veci. Na ďalšom pojednávanií, ktoré sa konalo takisto s ročným odstupom, sudca predniesol predbežné právne posúdenie veci a odročil pre účely pripojenia vyšetrovacieho spisu a oboznámenia sa s judikátom najvyššieho súdu, na ktorý poukazoval žalobca. Na tretom pojednávanií, ktoré sa konalo opäť takmer s ročným odstupom, vykonal listinné dôkazy, oboznámil sa s vyšetrovacím spisom a odročil pre účely pripojenia trestného spisu Špecializovaného trestného súdu a predloženia judikatúry, ktorú označil žalobca, lebo súd ju nevedel dohľadať. Následne sa v konaní až do pridelenia veci novej zákonnej sudkyňi takmer rok nekonalo. V poradí posledné uskutočnené

pojednávane bolo novou zákonnou sudkyňou odročené pre účely výsluchu svedkov, ktorých navrhol sťažovateľ. Tento postup okresného súdu hodnotí ústavný súd ako neefektívny, ktorý vyústil v to, že ani po uplynutí 4 rokov a 3 mesiacov nebolo vo veci meritórne rozhodnuté ani v prvej inštancii.

18. V súvislosti s argumentáciou zákonnej sudkyne o jej pracovnej zaťažnosti ústavný súd uvádza, že si je vedomý náporu vecí, s ktorými sa musí okresný súd vysporiadať a ktorý je spôsobený aj personálnymi a organizačnými dôvodmi, ktoré majú systémový základ. No ústavnému súdu neostáva iné, ako zotrvať na svojej judikatúre, podľa ktorej takéto okolnosti nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a nezabávajú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Zmyslom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov nie je pomenovanie príčin prietahov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu. Rovnako účelom ústavnej sťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter (III. ÚS 103/2021).

19. V danom prípade je však potrebné zdôrazniť, že k dĺžke konania, ktoré časovo spadá najmä do obdobia pred pridelením veci novej zákonnej sudkyňi, neprispeli len organizačné či personálne dôvody, ale najmä neefektívny a nesústreďený postup zákonného sudcu vo veci, ktorý opakovane odročoval pojednávania pre účely naštudovania judikatúry a pripojenia najprv vyšetrovacieho spisu, neskôr po uplynutí 1 roka spisu Špecializovaného trestného súdu, hoc ak považoval za potrebné pre účely zistenia skutkového stavu tieto spisy pripojiť, nebol dôvod to neurobiť v rovnakom momente. Jeho postup nesmeroval efektívne k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa.

20. Vzhľadom na uvedené dospel ústavný súd k záveru, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote bolo postupom okresného súdu v napadnutom konaní porušené (bod 1 výroku nálezu).

21. Vzhľadom na to, že v čase rozhodovania o ústavnej sťažnosti nebolo vo veci právoplatne rozhodnuté, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

V.

Primerané finančné zadosťučinenie

22. Sťažovateľ si v ústavnej sťažnosti uplatnil nárok na priznanie primeraného finančného zadosťučinenie vo výške 6 000 eur. Ústavný súd uvádza, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany základného práva v prípadoch, v ktorých nepostačuje len samotné vyslovenie porušenia práva, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 469/2020).

23. Pri stanovení výšky finančného zadosťučinenia vzal ústavný súd do úvahy jednak dĺžku doterajšieho trvania napadnutého konania a skutočnosť, že okresný súd doteraz vo veci nerozhodol. Zároveň ústavný súd prihliadol na to, že sťažovateľ sa v konaní pred všeobecným súdom domáha svojho práva podľa čl. 46 ods. 3 ústavy. Ústavný súd preto priznal sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie 1 500 eur (bod 3 výroku tohto nálezu). Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhoviel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI. Trovy konania

24. V súlade s § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov priznal ústavný súd podľa výsledku konania sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania pozostávajúcich z trov právneho zastúpenia (bod 4 výroku tohto nálezu).

25. Pri výpočte náhrady trov konania ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 predstavuje v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky sumu 193,83 eur (1/6 výpočtového základu) a náhrada hotových výdavkov za každý úkon právnej služby podľa § 16 ods. 3 vyhlášky predstavuje sumu 11,63 eur (1/100 výpočtového základu). Základná sadzba tarifnej odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 predstavuje sumu 208,67 eur a náhrada hotových výdavkov za každý úkon právnej služby predstavuje sumu 12,52 eur. Trovy konania sťažovateľa pozostávajú z tarifnej odmeny právneho zástupcu sťažovateľa za dva úkony právnej služby v roku 2022 [prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu vo výške 387,66 eur (2 x 193,83)] a jeden úkon v roku 2023 (vyjadrenie k stanovisku okresného súdu) vo výške 208,67 eur a z nároku na náhradu hotových výdavkov právneho zástupcu v sume 23,26 eur (2 x 11,63 eur) v roku 2022 a v sume 12,52 eur v roku 2023. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia v sume 632,11 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. februára 2023

Robert Šorl
predseda senátu